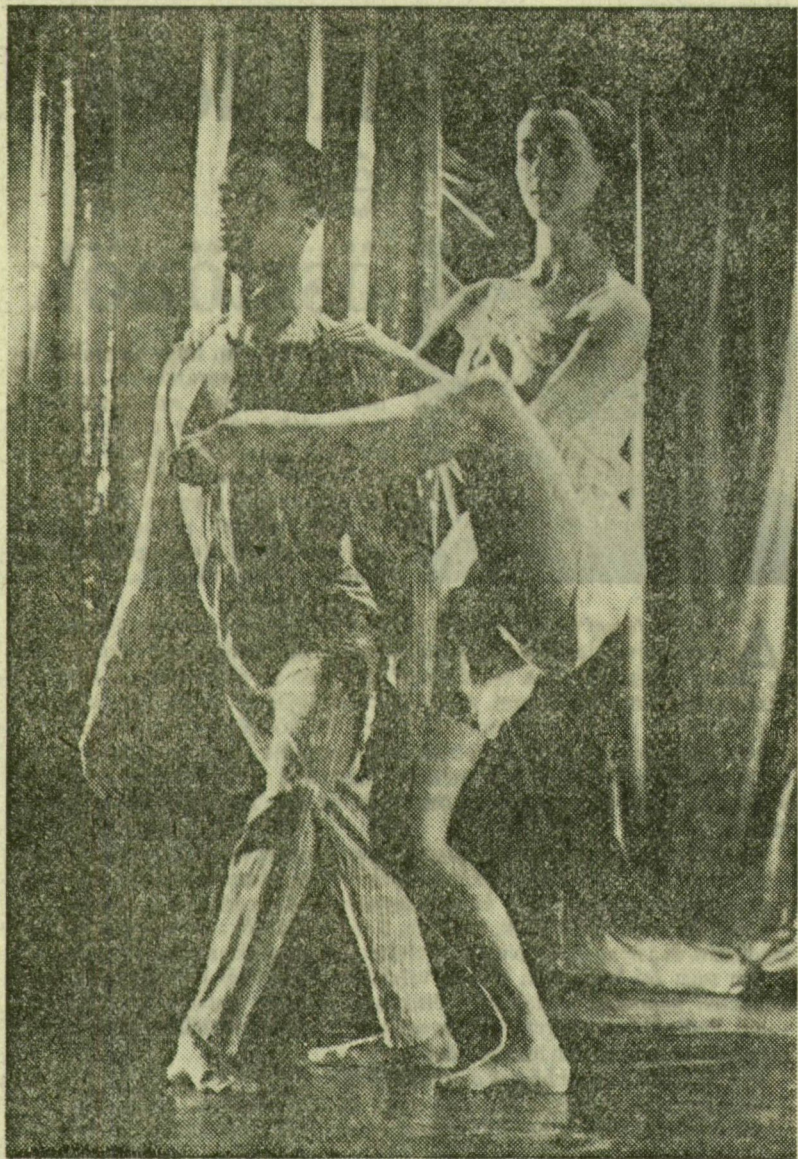

Matthew Hawkins: A munka gyümölcsei című táncművével új stílust honosított Szegeden a baletteggyüttes. A modern amerikai táncnyelvet mindössze néhány hét alatt — a vendégkoreográfus, táncpedagógus-táncos Hawkins szerint — igazán jól elsajátítottak. Az angol vendégművész a társulat művészeti vezetőjének, Imre Zoltánnak a meghívására vendégeskedett itt; mint emlékezhettek: a szegedi balettművész és táncalkotó több éves külföldi tartózkodása alatt Londonban is dolgozott, onnan az ismeretség.

AZ UTOLSÓ BÉKEÉVAD

Néhány szó a „miszínházunkról”

Az elmúlt időkben az volt a szokás, hogy a színiévad vége felé a kritikusok — általában a két helyi lap *kulturpolitikai* rovatvezetői — megeresztettek egy-egy nagyobb terjedelmű cikket: értékelő visszatekintést a szezonról. Pont olyan *szenvédes* írásokat, mint amilyenek a bemutatók utáni *kritikák* voltak — általában.

Ilyen *kisvárosban*, mint Szeged, amelynek egyetlen, bár immáron háromtagozatú színháza van, szinte öngyilkos vállalkozásnak számított tisztes, korrek, ám a műfaj természetét szerint egyéni ízlést mutató értékelést nyilvánosságra hozni — valamely előadásról vagy évadról. Más kérdés, külön tanulmányt lehetne írni róla, hogy amennyire a színház (irányítás) nem volt kész a valódi kritika fogadására, legalább annyira készületlenek voltak az úgynevezett nyilvánosság fórumai e kritika létrehozására. Az eszelős gazdálkodási szabályok sosem engedték meg, hogy egy vidéki lap színikritikust foglalkoztasson; kizárólag *mindenévő*, vagyis mindenhez és semmihez sem-értő újságírókra volt szükség. Ha mégis akadt, aki a közeg ellenállását leküzdvé képezte-specializálta magát — az másnap találkozott a primadonnával (egyek, milyen régóta nincs itt primadonna!), a baritonistával, a direktorral, az epizódistával, a főrendezővel, az ügyelővel, a tanácselnökkel... És hallgathatta: miért nem szereted te a mi színházunkat?

A világ legfölsőlegesebb dolga volt magyarázkodásba bocsátkozni, megpróbálni tisztázni: kié is ez a színház? No persze, az ünnepi szónoklatokban, fennkölt, pátoszos beszédekben mindig a közönség volt. Amelynek, hogy *kiműveljük*, hogy *művelésre* nógassuk, hogy *főlemeljük* — katarzisos régióinkba — mi, felelős, művelt felfőbbrendűek megcsináltuk ezt a színházat... (Mert ne beszéljünk most a többi *jótéményről*). Hogy jön ahhoz egy bértollnok, hogy belepofázzon?

JOHN STEINBECK: EGEREK ÉS EMBEREK Nagy László felvételei

A küldetéstudatos kultúrnyikság ragályos betegség volt. Nem hiszem, hogy bárkit is megkímélt, aki az elmúlt évtizedekben a művelődés- és művészetpolitika berkeibe került. Megmérgezte az egészséges lokálpatrióta érzületet is, hiszen egyből az egész város ellensége lett, aki *nem szerette* az éppen aktuális színházat. S mindeddig nem beszéltem arról a lelkiismereti konfliktusról, ami a színházi emberek és az újságírók viszonyát meghatározta: a gondolkodóbbak mindig is tudták egymásról, hogy ki-ki guzsba kötve próbál táncot járni, s nem

„ellentétben az újságikkal”. („Nem tehetségtelen emberekből” áll a társulat, „ellentétben egy-két újságikkal” — jelentette az új főrendező hétfőn reggel a rádióban a pártolta társulat rossz propagandátoraként, hiszen az a reklám, mely nemmel kezdődik... De hát egyetlen újságikkal sem emlékszem, mely arról szolt volna, hogy Ruszt Józsefék exodusa után itt kizárólag tehetségtelen színészek maradtak. Több újságikkal szolt viszont arról, hogy akik elmentek, azok között több tehetséges színész is van).

JOHANN STRAUSS: CIGÁNYBÁRÓ

személyesen hibás abban, ami pedig — sajnos — történik. A rendszer nem olyan volt, hogy ki-ki a *helyén* lehetett volna benne.

Most, hogy elmúlófélben van az évad, sorozatban hallok a jelenlegi színházvezetők és a jelenlegi színészek nyilatkozatait, melyekben *bi*zonygatják: a *mi színházunk* jó színház,

Hallgatom a pátoszos nyilatkozatokat, és arra gondolok, bizonyára ez volt az utolsó békeévad. Igen, minden botrány és zűrzavar ellenére: *békeévad*, mert erős várnak bizonyult az évtizedek alatt kipitett, s falain legföljebb ha réseket ütött a Ruszt-féle csapat. Azért minden ment tovább, mint eddig. A forradalmárok visszaverése után egyre magabiztosabb, mert kívülről-belülről megtámogatott vezetőket ismét az ősi fegyvert, a demagógiát forgatták: nem színész az, aki évad közben, ukmukfukk, odahagyja a fölszentelt deszkákat Thália templomában! A *mi közönségünk* voksol, amikor eljön a *mi színházunkba!*

Persze, érthető, ha működik az önvédelmi reflex. De ha valamit volt módunk megtanulni eddig, az az, hogy a kizárólagosság vallása és gyakorlata — nem jó nekünk.

Ezért reménykedem, hogy a következő színházi szezonban már világosan kiderülhet: kinek-kinek olyan a színháza, amilyent megérdemel: vagyis: amilyenre teszi. Ha az ezutáni évadokban is egyetlen „miszínházunk” létezhet Szegeden — ám legyen. Ha így voksol a közönség — szíve joga, lelke rajta. De... remélem, az lesz már a törvény Szegeden is, hogy annyiféle színház lehet, ahány színházcsináló egyéniség itt gyökeret bír eresztani.

Ruszt nem maradhattak, mert nem akadt mecénásuk. De minden ellenkező híreszteléssel szemben: közönségük igenis volt. Meglehet, kicsiny. De minden ellenkező híreszteléssel szemben a kisebbséget is megilletik ugyanazok a jogok, mint a többséget. Legalábbis ezért harcolt, az emberiség története során mindig, a java...

P. M.

SULYOK ERZSÉBET

Ősztől a pesti operában

Egy évvel Oberfrank Géza előtt jött Szegedre, s egy évvel utána ment el. *Hét évadot töltött a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatában*. A korszak egyik vezető művésze, a Kerényi-Oberfrank produkciók oszlopai: sorrendben Jack Rance-et (Puccini: A Nyugat lánya), Macbeth-et, A bolygó hollandit, az Otello Jágóját és Don Giovannit éneklő nagy sikerrel, s mellettük még egy sor főszerepet Az álarcosbálban, a Don Carlosban, a Bánk bánban, az Aidában. Az 1987-es Operafesztiválon a Macbeth a fődíjat nyeri, ő pedig a legjobb férfialakítás díját. *Idén Erdemes Művész címmel tüntetik ki*. Az utóbbi időben *rendszeres vendég az Operaházban, évente 15–20 előadást énekel ott*, sokat vendégszerepel külföldön, elsősorban Németországban, Ausztriában és Jugoszláviában. *Németh József ősztől a Magyar Állami Operaház tagja, Szegeden „vendégként” fog fellépni.*

— Az álarcosbálban azt kérdezik tőled az összekülvők: „Mit jelent e túlzott váltás?”

— Semmi különös oka nincs. Évek óta hívtak, hogy szerződjek Pestre, de eddig rengeteg feladatom volt Szegeden. Vendégszerepelni elengedtek, itt van a lakásom, ezért megfelelt ez a forma. Az azonban nyilvánvaló, hogy az ország első operaháza tagjának lenni rangot jelent. Rádásul a fővárosban összehasonlíthatatlanul nagyobbak a lehetőségek. Lemezfelvétel, tévé, rádió. Ha közreműködőkre van szükség, akkor először ott néznek körül, vidéki énekest ritkán hívnak. Azután az is szerepet játszott a döntésemben, hogy Érdén vettem egy telket, és most építkezem. Ha készen lesz, mind a főváros, mind Solton élő édesanyámhoz közel lesz.

— Az elmúlt években szinte rád épült a repertoár, a bemutatók szinte mindegyikében reprezentatív szerepet jutott neked. A mostani évadban régi szerepeidet énekeltek tovább, a Rigolettóban egy közepes feladatot kaptál, a Hamupipőkében nem is voltál benne. Ez is hozzájárult az elszerződésedhez?

— Nem! Valóban, az utóbbi években rengeteg énekeltem Szegeden, s már jól is esett egy nyugodt évad. Ami az ez évi munkámat illeti: énekeltem Hollandit a turnén, idehaza Jágót és a Rigoletto Monteronéját. Megkaptam a Hamupipőke egyik főszerepét is, de tanulás közben rájöttem, hogy a szerep más torokra íródott, mint az enyém, s inkább visszaadtam. Énekelhettem volna a Lucia baritonszerepét (s nagyon remélem, hogy még fogom!), de a válloperációm, s egy meghíúsult külföldi szerződés azt is keresztülhúzta. Ami a jövőt illeti: megállapodásunk értelmében (más státusban) változatlanul maradok Szegeden. Énekelek Bánk bánt, Parasztbecsületet, Bajazzót s a Faust Valentínját is. Az új vezetéssel nincs semmi bajom! Gregor Józsa

messzemenőig támogatja minden vendégszereplésem — legyen az külföldön, vagy idehaza —, csupán az időben való egyeztetés a kritérium.

— A budapesti operaházban is igazgatóváltás lesz. Az új főnök személye még nem dőlt el, tudod már, hogy milyen feladatok várnak rád?

— Tovább éneklek a régi szerepeimet, Petúrt, Jágót, Nabuccót, Amonasrót és előreláthatólag beállok a Don Giovanniba. A jövő évi műsorter kialakulatlan, ezért még nem tudok pontos választ adni arra, hogy milyen új szerepek várnak rám. Búcsúzóul még annyit: most megyek, de az operatársulat vezetése az ajtót nem csukta be mögöttem, mert bizony, „Az ég magas, a cár messze van”.

M. T.

Vihar után — szerepekről

— Hogyan tekint vissza erre a viharos színházi évadra?

A színész, Kovács Zsolt első mondata egy gesztus, meg egy furcsa hangfintor. Mindent kifejez vele. (Hiszen ez a mestersége). Ám éppen mert gesztus, leírhatatlan, legfeljebb körülírható. Pillanatnyi szünet után a gesztus szóformát ölt:

— Elmúlt... illetve nem múlt el, csak lezáródott. Jó közérzettel indult, nekem legalábbis, mások helyett nem akarok beszélni. Az évad első harmada jó munkával telt. Azután jött az a *borzasztó szakadás*. De hát erről nagyon sokat beszéltünk, nagyon sokat írtak az újságok.

— Én sem szeretném, ha a részletekbe most újra belemennék. Végül is Ön kiállt Ruszt József mellett, azután mégis maradt az anyaszínháznál...

— Csak zárójelben: a tanács nem vette akkor figyelembe a prózai társulat döntését, emiatt protestáltunk mi Ruszt oldalán. Később kiderült, hogy ez a protestálás azt is jelenti, hogy el kellene hagynom Szegedet, amihez én több okból kötődöm. Biztos, hogy mindenben maradt keserűség, nemcsak az elmenőkben, az ittmaradókban is, de tovább kell lépni. Most elkezdünk valami újat. Lett egy új főrendezőnk, Korcsmáros György, aki egész évadra szóló határozott elképzeléssel jött. Korcsmárossal már dolgoztam együtt egy

zenés darabban, a Charlie néjében. Itt Szegeden. Sándor János hívta vendégrendezésre még főrendező-sége idején. Azt hiszem, minden önteltség nélkül mondhatom, jó előadás volt.

Visszagondolva az elmúlt évadokra — nyolc éve vagyok itt —, előttem még nem volt olyan szerződés, amelyben konkrétan le lett volna írva, melyik darabban, mit fogok játszani, és az is, hogy mikor. Most jövő évi fellépéseimet szinte dátumszerűen tudom előre. Korcsmáros épít az ittmaradakra. A szerződések persze még nem zárultak le.

— Eszerint, milyen szerepek várják Önt a következő évadban?

— Két nagyobb szerepet fogok játszani, egyiket egy zenés darabban, még egy, vagy talán két kisebbet. Azért nem akarom megmondani, azért „titkolózom”, mert nem tudom, hogy beszélhetnék-e róluk előre.

— Ha konkrét szerepeket, darabokat nem is akar még megnevezni, annyit azért áruljon el, mégis milyen évadra, milyen színházra számíthat jövőre a szegedi közönség?

— Azt hiszem, *populárisabb évad elé nézünk*, mint a Ruszt-évakok voltak. De erről inkább az új főrendezőt kellene kérdezni.